

Gorak okus danajskog dara dr. Artura Schneidera

Mjesto odgovora dr. Lovri Županoviću i mr. Stanislavu Tuksaru

Ivan Bošković, Split

Na moju raspravu »Gdje je i kad rođen Ivan Mane Jarnović?«, objavljenom u »Maruliću« br. 2/1986, osvrnuli su se u »Arti musices«, sv. 17, br. 1, Zagreb, 1986, str. 147—156, u rubrici »Suprostavljanja« dr. Lovro Županović* i mr. Stanislav Tuksar. Njihovo »suprostavljanje« je nešto preuranjeno, ali ne i neočekivano i neshvatljivo. Preuranjeno je utoliko, što će odgovore na neke nejasnoće naći u mojoj studiji »O nacionalnoj (etničkoj) i kulturološkoj pripadnosti umjetnika, a posebno glazbenika«, koja, međutim, još nije dovršena. Očekivano je i shvatljivo zbog toga, što moja rasprava dovodi u pitanje, zapravo ruši kategorički stav dr. Lovre Županovića prema kojem je nesumnjivo, da je Jarnović rođen na brodu u dubrovačkim vodama i da pripada hrvatskom narodu, kako to on navodi u svojim *Stoljećima hrvatske glazbe* (Školska knjiga, Zagreb, 1980, str. 110):

»Eto, na primjer, kontroverznost u njegovu životu nalazi se već u godini i u mjestu rođenja. Ali dok ona što se tiče godine (1740. ili 1745) nije toliko bitna, ona o mjestu rođenja skoro da je zanijekala Jarnovićevu pripadnost hrvatskom narodu. Podatak da je rođen 'na brodu u vodama Raguse' dopuštao je pomisao da bi se moglo raditi ne samo o našem Dubrovniku nego i o (talijanski jednako nazvanom) malom gradiću na Siciliji, udaljenom od mora oko 30 kilometara. Logika je konačno ukazala pravi put istini o stvarnom glazbenikovu (hrvatskom) podrijetlu, ali se na nju trebalo dugo upirati dok nije potpuno pobijedila.«

Shvatljivo mi je (i očekivano) suprostavljanje i mr. Stanislava Tuksara, jer je on obavio opsežno arhivsko istraživanje da bi ustvrdio hrvatski identitet Ivana Mane Jarnovića, to jest Giovannija Giernovichija, a uložio je i dosta truda, da bi u Londonu pronašao (nepotpuni) materijal opere »At Homo and Abroad«, kojoj su auktori André Grétry, William Shield i Giovanni Giernovich, a praizvedena je u londonskom Covent Gardenu godine 1796, dakako na engleskom jeziku, jer joj je ne samo jedan od auktora Englez, nego i sadržaj iz engleskog života, što nimalo nije smetalo *Jagodi Martinčević-Lipovčan* da je proglasi »biserom naše (potcrtao I. B.), glazbene baštine«, a odustala je od toga da je označi kao prvu hrvatsku operu samo zbog toga, što je prije nje dato prvenstvo »Ljubavi i zlobi« Vatroslava Lisinskoga.

Dakle, nisam ni iznenađen ni zatečen »suprostavljanjima« (uostalom, bila su mi i najavljena), ali sam pretpostavljao da će se temeljiti na daleko čvršćim protudokazima, a ne — pojednostav-

ljeno rečeno — na primjedbama tipa »Je li to taj?« (Županović), odnosno »I inozemni muzikolozi uzimlju u obzir mogućnost Jarnovićeva hrvatskog podrijetla!« (Tuksar). Ali, da ne bih bio nepravedan prema »suprotivnicima«, ukratko ću iznijeti njihove bitne primjebe na moju raspravu u kojoj sam — na temelju krštenice iz Palerma — utvrdio, da Ivan Mane Jarnović nije rođen »na brodu u vodama Raguse«, kako to u svojim uspomenu navodi Adalbert Gyrowetz, nego u Palermu, čime se potvrđuje njegova berlinska izjava iz godine 1780. o rodnom mjestu, pa da prema tome nema veze ni s Dubrovnikom, ni s Hrvatskom, te da ga se ne može smatrati hrvatskim skladateljem ni skladateljem hrvatskog podrijetla. S obzirom na to da je kontinuirano najduže živio, stvarao i djelovao u Francuskoj; da ga se smatra »praocem« francuskog violinskog koncerta; da je i nakon odlaska iz Pariza smatran francuskim guslačem; da je i njegov obiteljski život usko vezan uz Francusku i tako dalje, zaključio sam da ga je odsad najispravnije, u pogledu pripadnosti određenoj glazbenoj kulturi, »klasificirati« kao francuskog guslača i skladatelja vjerojatno talijanskog podrijetla (u prvom redu po majci). Među četrdeset (40) inačica njegova prezimena odlučio sam se za oblik Giernovich, jer je tako zabilježen u matičnoj knjizi krštenih župe sv. Antuna opata u Palermu. A sada evo bitnih primjedbi na moju raspravu:

1. Nije uvjerljivo poistovećivanje Giernovichija s Jarnovićem, jer se radi o mojoj prethodno fiksiranoj tezi, da se u slučaju Giernovichija mora raditi o Jarnoviću. (Županović)

2. Mojoj »činjeničnoj egzaktnosti« nedostaje »poznavanje odavno fiksirane spoznaje o genetičkoj troslojnosti (glazbene) kulture svakog naroda.« (Županović)

3. Moje povezivanje Giernovichija s Jarnovićem samo je hipoteza potkrepljena samo hipotezama. (Tuksar)

4. Ako se prihvati moja »hipoteza« da je Ivan Mane Jarnović identičan s Giovannijem Giernovichijem, rođenim 1747, kako su suvremenici mogli poslije Jarnovićevu smrti u Petrogradu 1804. zabilježiti, da je umro u 64. godini života, a ne u 58. odnosno kako su mogli pogriješiti za punih sedam godina (Giernovich je bio tek navršio 57. godinu života, zato sedam godina)? (Tuksar)

5. Zar je Gyrowetz izmislio podatak, da se Jarnović rodio »na brodu u vodama Raguse«? (Tuksar)

6. Moj zaključak da je Giovanni Giernovich i »francuski guslač i skladatelj vjerojatno talijanskog podrijetla« je brzopletan. (Tuksar)

7. Hrvatska muzikologija (zasad) nema razloga da se »odrekne« Jarnovića. Jer, zar su inozemni muzikolozi »slijepi i gluhi za znanstvenu (potcrtao I. B.) argumentaciju« (čitaj: autobiografiju Adalberta Gyrowetza, koja je pod nazivom *Biografie* objavljen u Beču godine 1848, dakle četrdeset i četiri (44) godine poslije Giernovichijeve (Jarnovićeve smrti) kad »uzimaju u obzir i mogućnost Jarnovićeve hrvatskog podrijetla?« (Tuksar).

Na svaku od navedenih primjedbi mogao bih opširnije i argumentirano odgovoriti i oboriti ih kao »protudokaze«, ali vjerujem da to moje »suprostavljače« i opet ne bi zadovoljilo, jer mi je sad još jasnije da Giovanni Giernovich i (alias Ivan Mane Jarnović), iako nije Hrvat, iako nije rođen u Hrvatskoj, iako u njoj nikad nije bio, iako uopće ne znamo je li mu možda otac podrijetlom Hrvat i tako dalje, i tako dalje, mora biti hrvatski skladatelj, ili barem skladatelj hrvatskog podrijetla, jer tako, eto, misle i neki inozemni muzikolozi. Pritisnut tim i drugim »neoborivim« »dokazima« o hrvatskom podrijetlu tog glazbenika, priznajem da sam pogriješio i da sam kriv. Ali, kriv je i Giovanni Giernovich i. On zato jer se rodio u Palermu (ne na brodu u vodama bilo koje Raguse, pa zatim kršten u Palermu, jer se krsni kumovi, i to plemićkog staleža, ne nalaze čim brod pristane u luku, kako to očito misli Stanislav Tuksar) i o tomu ostavio pismeni podatak u registru članova velike lože slobodnih zidara u Berlinu. Ja sam pak kriv zbog toga, što sam više vjerovao Giernovichiju, negoli dr. Arturu Schneideru, te zahvaljujući susretljivosti palermskih crkvenih vlasti uspio dobiti krštenicu jednog Giernovichija, rođenog u Palermu. Dr. Schneider, međutim, nije kriv što je napravio početničku metodološku pogrešku u utvrđivanju skladateljeva rodnog mjesta, pa njegovu izjavu o rođenju u Palermu odbacio kao plod glazbenikove pustolovne i hvalisave čudi. Jer, da je nije napravio, ne bi hrvatskoj muzikologiji mogao dati danajski dar gorka okusa, od kojeg će nam, vjerujem, i u budućnosti (možda više nego danas) trnuti zubi.

Na kraju zahvaljujem mojim »suprostavljačima« što su mi omogućili, da iz njihovih osvrta izvučem vrlo koristan poučak: U istraživačkom radu nije uputno oslanjati se na službene dokumente (u konkretnom slučaju na matične knjige), nego više na uspomene, životopise i slične memoarske sastavke. Bila bi zaista šteta ako taj poučak ne bi primijenili i drugi istraživači naše glazbene prošlosti. I ne samo glazbene.

Ivan BOSKOVIĆ

* Na zahtjev dr. Lovre Županovića njegov osvrt na raspravu »Gdje je i kad rođen Ivan Mane Jarnović?« prenesen je iz »Arti musices« u »Sv. Ceciliji« (br. 4/1986) i to samo zbog toga, što je u 3. broju tog glasila za godinu 1986. objavljen čisto informativni prikaz dr. Petra Zdravka Blajića »Ivan Bošković o Ivanu Mani Jarnoviću« bez bilokakove ocjene (pozitivne ili negativne). Čudi me da nije reagirao na vrlo povoljan osvrt Vojka Mirkovića »Je li Jarnović Hrvat?«, objavljen u »Nedjeljnoj Dalmaciji« od 27. travnja 1986, str. 18—19. Jamačno ga nije vidio.

»FOND SV. CECILIJE«

Sudionici Tečaja za crkvene glazbenike uplatili su u Fond:

Gregov s Dobroslava Pula, 2.000 din.
 Topolko s Hinka, Ilok, 1.000 din.
 Križan s. Pashala, Sikirevci, 1.000 din.
 Birovljević Josip, Podravski Podgajci, 2.000 din.
 Kanćelarić s. Jelena, Olib, 2.000 din.
 Morin s. Cecilija, Split, 2.000 din.
 Garić s. Kristina, Medulin, 2.600 din.
 Juretić s. Agnezija, Slavonski Brod, 1.000 din.
 Basić s. Fidelis, Ivanjska, 1.000 din.
 Vukman s. Amabilis, Mandaljena, 3.000 din.
 Majić s. Mauricija, Pula, 1.000 din.
 Sorić s. Pia, Vodnjan, 2.000 din.
 Bajić s. Marija, Slavonski Brod, 2.000 din.
 Piljić s. Marina, Gračanica, 1.000 din.
 Filipović s. Lidija, Garešnica, 1.000 din.
 Ivić s. Ružica, Čardak, 2.000 din.
 Knežević s. Lucija, Kloštar Podravski, 1.000 din.
 Ribinski s. Rozelina, Bošnjaci, 2.000 din.
 Ašić s. Alojziana, Belišće, 1.000 din.
 Petković s. Katarina, Potoci, 3.000 din.
 Petković s. Jelena, Köln, 2.000 din.
 Bralić s. Leonija, Pregrada, 5.000 din.
 Bajić s. Imakulata, Blato, 2.000 din.
 Milan s. Getsemana, Šestine, 2.000 din.
 Ferketin s. Anita, Banja Luka, 3.000 din.
 Kutleša s. Aurelina, Dubrovnik, 1.500 din.
 Žižić s. Milenka, Dubrovnik, 1.000 din.
 Kljajić s. Paula, Našice, 2.000 din.
 Sarčević s. Terezija, Velika Gorica, 2.000 din.
 Božimović s. Ljuba, Capljina, 2.000 din.
 Radić s. Zorislava, Zagreb, 2.000 din.
 Barišić s. Maria, Sisak, 1.600 din.
 Mlakić s. Filipa, Bučica, 2.500 din.
 Lisak s. M. Anita, Nova Gradiška, 1.600 din.
 Njegovec s. Paula, Split, 1.000 din.
 Jagnjić s. Vjera, Split, 1.000 din.
 Akmađić s. Gracija, Mostar, 2.000 din.
 Rittgasser Mirabilis, Vukovar, 1.000 din.
 Cvijin s. Ljiljana, Aleksandrovac, 2.000 din.
 Mlakić s. Anđelka, Brajkovići, 2.000 din.
 Čurlin s. Bibijana, Široki Brijeg, 2.000 din.
 Ricov Edi, Zadar, 1.000 din.
 Bobaš s. Fabiola, Kloštar Ivanić, 1.000 din.
 Pobor s. Terezija, Sv. Nedjelja, 2.000 din.
 Hećimović s. Maristela, Bos. Aleksandrovac, 2.000 din.
 Puzjak s. Paula, Molve, 1.000 din.
 Kovačević s. Damjana, Zagreb, 2.000 din.
 Piličić s. Renata, Zenica, 2.000 din.
 Marijić s. Ružica, Bugojno, 2.000 din.
 Galić s. Egidija, Osijek, 600 din.
 Djaković s. Ilijana, Teslić, 2.000 din.
 Djaković s. Julijana, Sarajevo, 2.000 din.
 Šaravanja s. Tomislava, Zavidovići, 2.000 din.
 Mahovlić s. Lidija, Beograd, 5.000 din.
 Milanović s. Nejedeljka, Split, 2.500 din.
 Ivičić s. Vedrana, Darmstadt, 2.500 din.
 Sučić s. Anita, Korčula, 4.000 din.
 Majić s. Ladislava, Mlini, 1.000 din.
 Pavlović s. Alma, G. Vakuf, 1.000 din.
 Matić s. Jasna, Orebić, 1.000 din.
 Rajić s. Kornelija, Neum, 1.000 din.
 Zornada s. Dolores, Pazinski Novaki, 2.000 din.
 Pantelić s. Dobrila, Jajce, 2.000 din.
 Sršan s. Saverija, Krašić, 2.000 din.
 Lukač s. Imakulata, Zagreb, 1.600 din.
 Hajdinjak s. Karmen, Samobor, 2.000 din.
 Hrkač s. Gertruda, Düsseldorf, 500 din.
 Bobaš s. Lucijana, Guča Gora, 5.000 din.
 Potočnik Marijan, Maribor, 2.600 din.

S velikim zadovoljstvom ustanovljujemo, da se veliki broj sudionika odazvao molbi Tajnika i prema svojim mogućnostima dao u »Fond«. Vjerujemo i nadamo se da će se broj sudionika proširiti ali i povećati. Počnimo već sada na to misliti. Darovatelje neka Bog nagradi proročkom i pravedničkom plaćom.